

Църковен Вестник

издава всяка седмица,
на съсекането „Прѣ-
съдъ“ всички мъжеска-
ти и женски съдълници
и женищници, въ 1 по-
чтенски лист.

Погребава се членъ на
„Православната църква въ
Македония“ и на този
съдълници, наследил от този
съдълници „Прѣсъдъ“,
на Възнесение Господне 10 листа, въ
ва странство 18 листа.

Единъ брой 15 ст.

ЦЪРКОВЕН ВЕСТИК

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Неплатима премътъ — разложена за съдълническото издание
не се покрива.

Съдържание:

1. Затворенинъ църкви въ Македония и новия режимъ — Т. С.
2. Глъсть въ пола на Православната църква за съединението на християнството отново.
3. Образоването на духовенството въ странство.
4. Константина Величковъ — П. П. Ц.
5. Миная и отзиви: Н. г. Хр. Върговъ — Х.
6. Изъ вѣстницъ и списанията: Хигиената и по-
стътъ — П. К.
7. Синодални решения и разпоредби.
8. Църковна и обществена лѣтописъ.
9. Обявления.

Затворенинъ църкви въ Македония и новия режимъ

Въпросътъ за църквите въ виляетъ е български: всички затворени църкви и параклиси въ Македония и Одринско сѫ български. Затварянето на църквите и параклисите бѣ едно отъ ефикасните средства на миналния турски режимъ срѣтъ българите. Съ него той гонѣше да задържа българите подъ Гръцката патриаршия и да спъзва тѣхното национално и културно развитие. Има чисто български села, дѣто църквите стоятъ затворени по-вече отъ 15 години. Има села и градове, дѣто на българите отъ 10 и повече години не се позволява да си построятъ църква; има и такива, дѣто не имъ се позволява да си откриятъ параклис; има и доста, дѣто откритъ параклис сѫ закрити и стоятъ и днес запечатани. Но не е всичко това: има села, дѣто на българите не се позволява да погребаватъ покойниците си въ гробищата, въ които почиватъ тѣхните дѣди и прадѣди. И друго още по-грозно отъ това: има градове, дѣто на българите не се позволява да иматъ гробища и се принуждаватъ да прѣнасятъ на конь мъртвацитъ си 2—3 часа пътъ да ги погребватъ въ селата.

Миналиятъ режимъ бѣ турий българите извън законите. Недоволенъ отъ това, той ги прѣстъдѣаше и подиръ смъртъта: не даваше гробъ и скъпокойна костница на покойниците. Това е най-жестоката пъскъра за човѣка. То е беззувично. Противъ него сѫ всички божествени и човѣшкни закони. Софокълъ, чувовниятъ древногръцки трагикъ, е оставилъ въ единъ отъ своята трагедии примеръ, какво може да прѣдизвика въ най-слабото човѣшко сѫщество жестоката оскудъба — да се лиши отъ гробъ близъкъ покойникъ. Въ лицето на именината и слаба Антиона той изобразява оскудъбено сестринско и човѣшко сърдце отъ разпо-

редбата на Тивския тиранинъ Креонъ, да се не погребава Полиникъ, братъ на Антиона. Това било най-жестоко наказание. Сестринското и човѣшко сърдце се оскудъбва и наранява ужасно, въ него заговоря дѣлга, и слабата дѣвица излиза срѣтъ разпоредбата на тирана. Тя нарушила заповѣдите на тирана, погребава брата си, макаръ да знаела, че за тази дѣлъсть я чака смърть. Съ това тя се издига високо. Съ десетки години българите въялятъ съ прѣдметъ на такива жестоки безчовѣчни оскудъби. Съ десетки години български бачи, майки, братя, сестри гледатъ, какъ близките имъ покойници се оскудъбяватъ, какъ дѣвъти тирански власти, едината мусулманска, другата православна християнска, имъ забраняватъ да погребаватъ свои близки мили покойници въ прадѣдовски гробища. Съ десетки години тѣхното бачинско, майчинско, братеко, сестринско сърдце се оскудъбва и ранява най-жестоко. Чудно ли е, подиръ всичко това, че ти бачи и майки, братя и сестри не издържатъ оскудъбътъ, че у тѣхъ заговоря дѣлга и че, като туриятъ дѣлъта по-високо отъ живота, излизатъ срѣтъ нехристиянски и безчовѣчни разпоредби? Чудно ли е, наистина, че ти християни, граждани, човѣци грабватъ въ 1903 г. оржие да изпълняватъ най-свещените си дѣлъти — да запазятъ отъ постоянни оскудъби своята близки покойници и своето национално и човѣшко достоинство?

Не, народи! не сѫ нико безчувствено, нико безсловесно, нико безправно стадо. Тѣ иматъ чувства и длъжности, които сѫ свещени, иматъ и права, които никаква власт и сила не може да отнеме. Миналиятъ турски режимъ не знаеше или не искаше да знае, че това е елементарно условие за мира, спокойствието и живота на една правова държава. Но този режимъ, който отъ юлий миналата година излезе на книга съ прогласата на конституцията, продължава да сѫществува въ законите и разпоредбите, които сѫ съдъль и които още не сѫ отмѣнени, и въ живите органи, които прилагаха разпоредби и закони и които така сѫщо оставатъ несъмѣнни. Държави! наистина, не се прѣустройватъ съ дни: не може да се иска и отъ турски държавни мѣже, които конституционните режими пробра и тури на чело, да прѣобразуватъ съ единъ махъ държавата, като прѣмахнатъ прѣдразсъдъците, традиците и деморализацията, които е наслонила така дѣлъко и широко личната неограничена воля. За такава коренна ликвидация съ единъ режимъ, който водѣше държавата отъ сътресения на сътресения, се иска воля, искреност и врѣме. Но има разпоредби, които налагатъ бръз отмѣна. Ако тази отмѣна се бави, насленди, кое то търи и сега жестокостта на разпоредбите, ще се устъпимъ основателно не само въ намѣрението на ръководещите

държавните работи, но и въ самата конституция, с която се направи толкова шумъ и която обнадежди всички народи въ империята.

Поставени извънъ законите прѣз миниалния режимъ, българите и сега, при новия режимъ, се чувстватъ въ старото положение. Тѣхните права като община и като граждани, каквито имъ гарантира конституцията, не се зачитатъ. Органите на властта, въпреки може би волята на Високата Порта, съѣдватъ да ги държатъ извънъ законите. Въ много села българските църкви стоятъ затворени и запечатани. Въ Скеча българскиятъ параклисъ е затворенъ, а българите отъ този градъ се принуждаватъ отъ властите да прѣнасятъ покойните на коне прѣз планината да ги погребватъ въ българските села. Същото става въ Гюмурджина съ въпроса за българския параклисъ и гробища. Въ село Месимеръ, Воденско, българите, при двѣ църкви, стоятъ повече отъ 16 години безъ храмъ. Въ Струмица, български градъ, не само при бившия режимъ цѣли 12 години, но и сега, при конституционния, не се позволява да си построятъ храмъ. И не мѣстните власти прѣччатъ на това, но Високата Порта. Спинскътъ на затворените църкви и параклиси е дълъгъ. Нѣма нужда да се изброяватъ по име селата, въ кинто българите, при свои построени църкви, стоятъ съ години безъ богослужение.

Затворените български църкви и параклиси и въпроса за български църкви въ Струмица, Скеча и пр. сѫ външне нарушение на конституцията. Срѣтшо това нарушение издигнаха гласъ на протестъ въ турския парламентъ българските представители. Къмъ тѣхни гласъ присъединиха своя и иѣкои представители мусулмане. Протестът намѣри отгълъ въ иѣкои турски вѣстници. Всичко това заслужава да се отбѣлжи. То е утѣшителна проповѣдь. То е, нека се каже това, конституционната съвѣтъ на турския парламентъ, която се мѣчи да се пробуди.

Великиятъ везир Хилми-паша като че схваща сериозността на протеста. Така поне може да се заключава отъ комисията, която е побѣрзала да състави и отъ проекта, съ който е сезирали Държавния съвѣтъ: на комисията, въ която влизаатъ по двама представители отъ Екзархията и Патриаршията, е възложилъ да даде мѣнъне по въпроса за спорните църкви. а на Държавния съвѣтъ — да изработи законъ за учредяне на сѫщия въпросъ. Сегашните велики везиръ, довчера генералъ инспекторъ на Македония, знае най-добре и най-изтъкно сѫщината на въпроса за спорните църкви. Още дѣдото билъ въ Солунъ, той мислѣлъ да свика въ всѣка епархия български и гръцки митрополитъ и заедно съ тѣхъ да намѣрятъ най-удобното и справедливо разрѣщение на въпроса за спорните църкви. Той считалъ този въпросъ най-парливъ и най-опасенъ за скопското и македонското вълияе, поради което билъ готовъ да направи всичко да се разрѣши и уреди най-справедливо. Така той, слушаме, билъ се изразилъ на 22-и септември м. г. прѣдъ тримата членове на Съюзния комитетъ въ разговора, който посѣдѣніе имали съ него по въпроса въ Солунъ. Своята мисълъ той прилага сега въ Цариградъ. Остава времето да докаже, до колко той е искренъ, както и до колко новиятъ режимъ има за основа началата на Конституцията. Въпростът не е само за спорните църкви: той е по-широкъ и по-дълбокъ. Една освѣта по неговата сѫщина е необходима, дори повече отъ необходима...

Tc.

Гласъ въ полза на Православната църква за съединението на християнството отново.

(Продължение отъ бр. 8).

Англиканская источнико-православная църква.

VI. За християнския бракъ се потвърдяватъ рѣшенията на III Синодъ (1888 год.), споредъ които, освѣтъ по причини на блудство или прѣлюбодѣяніе, разводъ въ никой другъ случаѣ не може да се признае отъ Църквата; даже и въ случаѣ на разводъ по причини на блудство или прѣлюбодѣяніе, виновниятъ съпругъ по никой начинъ не може да се счита за способенъ да земе благословиеніето на Църквата за бракъ, додѣлъ въ живъ неиниинъ съпругъ. Доколкото се отнася въпростъ за невинния съпругъ, който иска да встъпи въ вторъ бракъ, като се замѣ прѣдъ видъ неслѣгласнето, което е съществувало отъ по-напредъ изрѣхъ тази точка, клирът не трѣба да отказа таинствата и другите привилегии на Църквата на онзи, които сѫ склонили такъвъ бракъ съгласно гражданскиятъ закони. Синодътъ прибавя измѣненіето, че въ желателно въ такива втори бракове да се избѣгва да се дава първократното благословие. Относно брачните забрани, Синодътъ отбѣгълъ, ако и съ съжаление, да пристигне къмъ иѣзиково общо указование поради съществуващите мѣстни разлики.

VII. Относно пъръ социалистичните (комунистите) и демократични теории, Синодътъ се изказва, че въ прѣдълъвашътъ сега въ нашата епоха демократични идеи се намѣтатъ идеалътъ на братството, на свободата, на правдата и на взаимопомагането, които никакъ не сѫ противъ на евангелския идеалъ. Прѣпоръжва на клира и на свѣтѣските лица да изучаватъ обществените и икономически въпроси, като на вторитъ признава правото за по-широко съучастие въ управлението на църковните работи.

VIII. За запаза единството между различните англикански църкви, прѣустройва се „Централна съвѣщателна комисия“, състояща се отъ представители на различни църкви, подъ председателството на Кембреджийския архиепископъ.

IX. Относно въпроса за единството на църквите, като „най-живънъ и най-важънъ отъ всички въпроси“, се взели елдѣнитъ различни рѣшения: 1. Синодътъ послание, илько съ братски благожелания, да се съчини въ името на Синода и да се изпрати съ иѣзикъ епископи до неотдавна събралия се Синодъ на Руската църква; 2. възлага се на Кембреджийския архиепископъ да състави и постоянна комисия, мандатирана да се грижи за сближенето на отношенията на Англиканска съ православните източни църкви; 3. англиканскиятъ църкви отсега ще могатъ, когато се случи, да кръщаватъ всѣко дѣти, което би имъ се прѣдставило отъ православни родители, съ условие да не се повторя отпослѣ кръщаването отъ православни свещеници; 4. могатъ при това да допуснатъ светото причащение на православни, когато тѣ се лишаватъ отъ православенъ свещеникъ, съ условие, че това имъ да се вмѣни на православните за прѣстъпление отъ тѣхните църковни начаства и че не сѫ паднати въ грѣхъ, който ги изключава отъ светото причащение споредъ наредбите на Англиканская църква.

Колкото се отнася до отпълнените отдавна отъ Православната църква източни църкви (Сирбийската, Халдейската и др.), трябва да се положи всъщност на догматично сближение. Това се възлага на специални богословия; остава тъй да изучат точно състоянието на тези църкви и да представят изложения.

Отиносно пъкът отношенията съ Латинската църква, Синодът се ограничава въ желания на нова, което специалната комисия утвърдила и по-предишните два Синода одобрили, т. е. според настоящите договори стана неизвестно каквото и да е размисление върху отношенията на Римската църква, защото предлаганието отъ нея условия съ същършено неприемливи. Синодът не одобрява съмбъсън между англиканите и римокатолиците бракове, според условията, които са начертани въ по-новото канонично право на Римъ.

Такава еж накратко по-главните решения на петия общъ Синодъ на Англиканската църква, който приключил работите си и закръти заседанието си на 6 август съ едно тържествено славословие въ църквата на св. Павелъ и съ участнико на вечичните си членове.

Въ горното описание читателят видъхва какво важно събитие се извършило въ Англиканска църква прѣз миналата 1908 г. Сега предстои да кажемъ и за събитията прѣз ежщата година въ Латинската и Руската църкви, и посѣлъ да говоримъ обширно и подробно за третъ по отдалъцъ църкви: Англиканската, Латинската и Православно-източната, въ която се разбира и Руската.

Прѣда иѣколько години въ църквата на древния Римъ се бѣше осветила системата да се свиква периодически въ разни страни съборъ на светата тайна вечеря (Congrѣs Eucaristique), съ неопредѣлствена целъ да се утвърди във вѣра въ този христиански догматъ, а посредствено да се демонстрира, да се повдига и успива очароването на римокатолическото.

Веднага сълѣдъ закриването на „пананглийски съборъ“, Римската църква рѣшила да свика такъвъ единъ съборъ въ Лондонъ (каквото бѣше становъл прѣда иѣколько години и въ Иерусалимъ), и за прѣдседателъ бил изпратен отъ Римъ въ Англия, като папски легатъ (сълѣдъ едно прѣживане отъ триста и петдесетъ години), кардиналъ Балутели.

Папскиятъ легатъ пристигналъ въ Лондонъ на 8 септември (н. с.) миналата година и на утринния денъ се закочили заседанията на събора, въ пристигнатите на 7 кардинали, 84 архиепископи и 220 свещеници; между тѣхъ имало единъ испански кардиналъ, билъ съ и парижкиятъ архиепископъ отъ Франция, германскиятъ епископъ отъ Мецъ, единъ архиепископъ отъ Канада въ Америка, мелхитскиятъ архимандризъ отъ Парижъ и мн. др.

При другитъ решения, рѣшило се да се направи и тържествена процесия, обикаляйки лондонските улици, съ носене осветения бекасенъ хлѣбъ (hostie) (както се прави обикновено отъ иѣколько вѣка насамъ въ западната църква), въ сълѣдващата недѣля. Това, обаче, събитие, което за прѣль пътъ става въ Англия, се взело като едно римокатолическо прѣдизвикателство. То прѣдизвикало голъмо раздръзнение. Петдесетъ и едно протестантски дружества се отправили чрѣзъ ко-

мени до правителството и чрѣзъ телеграми до 400-ти членове въ камарата на общините, като протестирали противъ това незаконно и необикновено въ страната рѣшение, което щило да разклати реда на населението; протестиращите се съзаяли на кралевски приказъ отъ 1852 година, които обявявалъ, че култът на светата тайна вечеря, извършванъ отъ римокатолиците, е хула и свидетелство и че никой начинъ не се позволява да се носи по улиците освещения хлѣбъ.

Въ отговоръ на тоя мятеjъ католиците отъ своя страна протестирали ерѣщо възбраната на процесията и искали да се унищожи кралевски приказъ, както и на сѫщоизначуващъ за „светата тайна вечеря“ изяснени, които се съдържатъ въ даваната клетва отъ английскиятъ крале, когато тържествено се възкаряватъ. Постепенно работите се изострятъ, станали разни събрания, главниятъ секретаръ на „протестантското съединение“ бил заплашенъ съ смърть отъ единъ безименъ писецъ, които се титулиралъ писаръ на „католицки съюзъ“, и закипѣла ненавистта на англичаните противъ римокатолицизма. Тази ненавистъ датира отъ епохата на жестокото и кърваво противъ всѣко не римокатолическо гонение, което се упражнило отъ английската кралица Мария Кървотечна (Marie la Sanglante 1553—1558) прѣзъ кратковръменното сприятелзване на Англия съ папата, сълѣдъ като се основала Англиканската църква отъ английския кралъ Хенри VIII (1509—1517).

Понеже и косвентъ съвѣти на правителството не били достатъчни, пръвнътъ министъръ на Англия г. Аскуйтъ явилъ изрично на римокатолицкия архиепископъ на Вестминстеръ, че правителството запрѣща рѣшително да се обикаля по улиците съ „светата тайна вечеря“, както и да се употребяватъ свещени одежди отъ духовенството, и на всѣко църковно ставление. И тъй, процесията се измѣнила въ просто прѣминаване на римокатолици, духовни и свѣтъци — излѣзли съ обикновенѣти си дрехи отъ едината врата на храма и влѣзли прѣзъ нѣкои улици отъ противоположната.

Римокатолиците вѣстници, английски и чужди, горчиво нападали английското правителство за това негово попадение и римокатолиците членове на английския парламентъ, щомъ се свикнал той, щѣли да прѣдизвикатъ разисквания по този предметъ и щѣли да искатъ удовлетворение, както и учинене на законите, които ограничаватъ пълната религиозна свобода.

Колкото се касае до работите на този „XIX съборъ на тайната вечеря“, били прѣдставени и прочетени въ дѣлъ му отдѣлъ (английско и французко) доволно богословски, исторически и литургически въпроси относно тайнството на ахаристията, т. е. за „светата тайна вечеря“, какъ се извършвала тя въ пръвнътъ вѣкове на християнството, за влиянието на антихристийското богословие върху „светата тайна вечеря“ и какъ се то схваща, за учението на св. Иоанъ Златоуста по този прѣдметъ (отъ князъ Максъ Саксонски), за догмата на „светата тайна вечеря“ въ православната източна църква, литургията на Целтий, за намѣрените литургически оломъци, за най-древните хъртвеници (autels) на Бретания, за филологията относително Евхаристията въ Западъ прѣди Реформацията, за прѣглеждането отнове на

литургията, за историята на всъкдневното при-
чаше, за завъщанието въ името на Евхаристията,
за иконоптичието отнасящо ее къмъ Евхаристията
и пр.

(Слѣдва)

Образованието на духовенството въ странство.

Въ Русия, наредъ съ подигането въпроса да се реформиратъ свѣтските срѣдни учебни заведения, живо се разисква и въпроса за реформирането на тамошните духовни учебни заведения. До сега са изказвани разни мнѣния, представени съ разни и противоположни проекти за реформирането на руския духовни учебни заведения, но до окончателно рѣшеніе на въпроса още не се е дошло. Въ една статия г. А. Л., който съ живъ интерес слѣди въпроса за духовното образование въ Русия, съѣтва реформаторът на духовно-учебните заведения въ Русия да проучатъ добръ онова, което другите християнски народи са направили досега въ това отношение, и да се въз-
полузватъ отъ резултатът на тѣхните опити. Съ
цѣлъ да бѫде полезенъ въ случаи, той прави кратъкъ прѣгледъ на духовно-учебните заведения вънъ отъ Русия. Статията на г. А. Л., въвраме,
ще се прочете съ особенъ интерес отъ читателъ на „Ц. в.“

Стъль като говори за разните мнѣния по реформирането на духовно-учебните заведения въ Русия, г. А. Л. продължава:

„Въ дадената случай за настъпъ интересенъ духовен клаѣз собствено на християнския вѣроизповѣданіе; ище и ще разгледамъ съврѣменното положение на духовното образование изпърво у православните източни и западни християни, а сътни — и у инославните.“

Православниятъ Истокъ, живото религиозно съзнаніе на който досега ослабвало много прибли-
турското владичество, било сътни отъ половината на XV в. съвсѣмъ откъснатъ отъ общото миро-
движение и поставенъ въ особено неблагоприятни условия на културно-развитие. Оттука е дълбоко-
отпадане на духовните сили на подвластните на турците православни християни, въ това число и отпадането на духовната просвѣта.

Главното богословско училище въ предѣлът на Цариградската патриаршия се явява „Богословското училище на Великата Христова Църква“, основано въ 1854 год. на о. Халки (единът отъ Принципитѣ о-ви, въ Мраморното море). Правилниятъ на училището се е мѣнявалъ шестъ пати. Споредъ послѣдната правилнишка отъ 1903 г. Халкинското богословско училище се явява специално учебно заведение, което има за задача да приготви именъ и високъ клире. Въ училището постъпватъ съ назначение младежи отъ всички обществени слоѣве, които представляватъ поражителство отъ архиерентъ, че прѣзъ врѣме на училищния курсъ или слѣдъ съврѣшването му тѣ ще приематъ духовенъ санъ. Макаръ на възпитаниците и да се предоставя право да си избиратъ, слѣдъ съврѣшването на курса, да встъпятъ или не въ бракъ, все пакъ цѣлната училищенъ животъ е подложенъ на строгъ мънѣстириски режимъ — като че ли въ предѣверие къмъ задължително монашество; правилата опредѣлятъ съ необикновена дребна

точностъ врѣмето за ядене, разходка, занятие и съп. Училището е подчинено непосрѣдствено на патриарха и синода, при което етъ управлението е упълномочено особена ефория отъ четири митрополити — членове на Синода; най-близъкъ наставникъ на училището е сколарха, чръзъ когото ефорията прави своятъ разпорежданія. Сколарха и прѣподавателът се приþорчватъ отъ ефорията и се назначаватъ отъ патриарха и Синода.

Въ училището се изучаватъ общеобразователни, богословски и юридически прѣдмети. Къмъ общеобразователните прѣдмети се отнасятъ: старогръцки и латински езици и тѣхната литература, турски, руски, словенски и френски езици, арматика, геометрия, алгебра, тригонометрия, космография, физика, химия, зоология, ботаника, психология, логика, история на философията, философска этика, гражданска история, география, четене на свещено писание, свещена история и катехизисътъ. Въ състава на богословските науки влизатъ: енциклопедия на богословието, херминевтика, въведение въ свещено писание, екзегетика, църковна история, патрология, християнска археология, еврейска археология, догматическо богословие, апологетика, символика, християнска этика, омилетика, пасторско богословие и църковно право; отъ юридическите науки въ училището се изучаватъ общи начала на правото и изобщо и, частно, съмѣшно и наследствено право, а именно: за завъщанието и за начинътъ за придобиване на наследство, а също слѣдно право въ сврѣзъ съ нормите на дѣйствуващи въ цариградски патриархатъ църковенъ съдъ.

Отъ прѣвъзглядъ е ясно, че за изучването на този обширенъ крѣгъ науки съвсѣмъ е недостатъчъ седемгодишниятъ курсъ, на който са разпредѣлени тѣзи науки; тукъ не може и дума да става за колко-годъ сериозно научно поставяне на обучението. Поради обилието на разнообразни прѣдмети, при слабата прѣдварителна подготовка на възпитаниците на халкинското училище и къмъ учебно врѣме курсътъ може да се извърши само повърхностно. Халкинското училище е заведение отъ срѣдни-учебенъ типъ, но тъкъ като друго училище, съ по-висока, по научна постановка на образоването, нѣма на цѣлня православенъ Истокъ — въ прѣдѣлът на цариградския, иерусалимския, антиохийския и Александрийския патриархати, то въ това срѣдни-учебно заведение получаватъ образование кандидатъ и за висши църковни постове въ цѣлния православенъ Истокъ. Требва да се прибави къмъ това, че халкинското училище не може да удовлетвори нуждата отъ духовно-образованіе хора даже просто въ количествено отношение: випускътъ на съврѣшниците училището е тѣждъ малобройни, обикновено съ по 5—10 души; прѣвъз прѣвъз 50 години на съществуването на училището най-многообразни випускъ отъ 15 души е имало само единъ пати; а откакто е основано училището досега са съврѣшили около 400 възпитаници съ дипломъ за съврѣшване, — и това при 30 епархии само въ цариградския патриархатъ. Това число, макаръ и на полуобразовани кандидати, разбира се, е много малко за разнообразните нужди на източните патриархати. Осъзънъ причинътъ отъ материално свойство, тази малобройностъ на съврѣшниците курса на халкинското училище зависи също и отъ онзи условия, съ които е придружено постъпването въ това учи-

лище. Тия условия насилиствено прикреплятъ възпитаниците въ духовно звание, и преграждатъ достъпи въ училището на всички, които не могатъ да представятъ за себе си солидно парично поръчителство. Кандидатътъ за постъпване въ училището тръбва да има писмено, по установена форма, поръчителство отъ ижкой архиерей за туй, че неговиятъ клиентъ точно ще изпълни всички, положени на възпитаниците отъ правилника, длъжности, и че слѣдъ достигане на каноническата възрастъ, ще приеме духовенъ санъ, а въ противенъ случаѣ неговиятъ поръчителъ е длъженъ да възнатъгради училището материално за всичкото прѣме, прѣзъ което неговиятъ стеченинъ е стоялъ тукъ. И ето, когато възпитаницътъ прѣмне отъ шестия класъ въ седмица, то ефорията напомня на поръчителя му за задължението относително клиента му и рекомандува да се погрижи за ръководствението му въ свещенъ санъ; слѣдъ като се минятъ осемъ години откакто единъ или другъ възпитаникъ е свършилъ курса и още не е приелъ духовенъ санъ, ефорията прѣлага на поръчителя му да възнатъгради училището въ размѣръ по 15 лири за всяка година на обучението му, а въ случаѣ на смърть на поръчителя, тази сума се взема отъ имота му; и само слѣдъ изплащането на възнатъграждението дава се на ученика удостовърение за свързване на училището, а дотогава той има дипломъ. Тъзи крайно стрѣснителни правила сѫ, разбира се, една отъ главнѣти причини за малко-людството на халкинското училище.

Халкинското богословско училище приготвя кандидати собствено за виешъ църковни длъжности, та и тукъ дѣйността му е буквально капка въ морето. Шо се отнесъ до наименование духовенство, то въ най-добъръ случаѣ получана подготвка нѣ именитъ тѣй наречени „свещенически училища“, — въ най-добъръ затуй, защото и тѣзи училища сѫ много малко, и само малцина щастливици отъ твърдъ многочисленни на изтокъ именитъ клиръ иматъ възможностъ да постоятъ въ примитивнѣти свещенически училища.

До издаването на общия правилникъ за свещеническите училища, последните били работи на лична инициатива и усрдие на всяки епархиаленъ архиерей. Иѣмайки кандидати за свещеници съ колко-годѣ достатъчиво образование, иѣкъи архиерей откривали при катедрите си училища, при което сами търсѣли срѣдства за поддръжането имъ, наимирали учители и наблюдавали вървежка на обучението. Тѣзи училища имали случаенъ характеръ, ежествувалето имъ зависѣло отъ връменинъ причини, а закриването често слѣдовало много скоро слѣдъ откриването.

Първото свещеническо училище съ опредѣлънъ правилникъ е открыто въ Янина (въ Египъ) въ 1872 г., сегиѣ открыти били аналогични училища въ 1872 год. въ Трапезундъ, въ 1874 г. на о. Самосъ и въ 1875 въ Париградъ. Откриването на свещеническо училище въ последния се явило отъ бръзките на пѣла религиозно-просвѣтна програма, която си поставила особена църковно-обществена организация — „свещенически просвѣтителенъ силогъ“, въ задачата на който влизало морално и материално съдѣтвование на съществуващите свещенически училища и отварянето, дѣто трѣба, нови училища. Курсътъ на откритото отъ силога цариградско училище е като курсътъ на нашите прогимназии или, по-право, на духовно

училище. То било предвидено за определена година — да приготви членове за именитъ клиръ, и затуй на никого отъ съвръшлите курса въ него не се позволявало да постъпи въ богословското училище на о. Халки. Но пѣмане на срѣдства и това училище въ 1889 г. било закрито, туй че въ сегашно времѣ въ столицата на Цариградската патриаршия нѣма никакво училище за приготвяне на гръцко духовенство.

Заслужава внимание свещеническото училище въ Кесария Кападокийска, което въ досета благоустроено благодарение на частно голѣмо пожертвуване за нуждите му. Възпитаницътъ на кесарийското училище заема учителски и европейски свещенически длъжности; неотдавна тѣмъ е дадено право да постъпватъ и въ атинската университетъ. Това училище по типъ прилича на нашите семинари и малко отстъпва на Халкинското богословско училище. Много по-ниско стоятъ свещеническите училища въ Серия, на о. Критъ, на о. Патмосъ (сега прѣменено на о. Самосъ) и на Атонъ; атинското училище е предвидено собствено за монасътъ, и успѣхътъ на обучението тукъ не е много високъ.

Съ посоченътъ учебни заведения и се изчерпватъ духовно-образователните срѣдства на Цариградската патриаршия.

Не са работятъ по-добъръ и въ другите източни патриархати.

Въ прѣѣдълътъ на иерусалимския патриархъ единствено училище за приготвяне на кандидати за клира въ Богословското Христово училище въ Иерусалимъ. Основано въ 1855 година, то оттогава четири пъти се е закривало, като търпѣло тежки материалини лишения и вътрѣшни бѣротии, и въ сегашно времѣ вече е възло по-трайно положение. Въ 1904 г. е изададенъ новъ правилникъ за иерусалимското училище, съ който то е приближено до нашите духовни семинари. Училището има седемъ класа. Прѣъ всяко времѣ на същество, възето му (отъ 1855 г.), постъпили сѫ въ него 485 възпитаницъ, изключени сѫ 76, напуснали прѣъ свързване на курса 260 и свършили пълни курсъ 94.

Въ антиохийския патриархъ има една духовна семинария, белементската духовна семинария — въ мънестрия близо до Триполи. Курсътъ є шестгодишенъ, програмата є много разно-разна — въ нея влизатъ прѣдметите: богословски, философски, исторически, естествовѣдение, математика, езикознание, законоподѣление. Но въ дѣйствителностъ учебното дѣло е постъпено тукъ много по-слабо, отколкото въ руските семинари. Режимътъ на училището е строго монастырски; възпитаницътъ живѣйтъ единъ съ монасътъ животъ, хранятъ се съ монасътъ заедно и носятъ монашеско облѣко, а при свършването на курсъ обикновено приематъ духовенъ санъ. Семинарията е много малолюдна, — миниалата година въ нея е имала въенно 28 възпитаницъ.

Освѣтиъ тази семинария, въ прѣѣдълътъ на Антиохийската патриаршия има още богословско училище въ Бейрутъ, което е духовно именито училище. Най-добъръ ученици на бейрутското училище постъпватъ понѣкога въ халкинското училище или въ руските духовни учебни заведения. Много негови ученици сѫ заемади и замѣтатъ виши нерархически длъжности въ антио-

хийския патриархат (въ това число е и сегашния аптиохийски патриархъ).

Както виждаме, образователните съдържания на духовенството въ четирите източни патриархати са крайно съждни — и въ количествена смисъл, и по качествения състав на училищата. За богословска наука, като такава, и дума не може да става въ дадения случай; това е раскошество, за което тук и не мечтаят, и само въ изключителни случаи младежи отиват оттука да получават висше богословско образование въ духовни академии — въ Русия или на богословски факултети въ други европейски държави. Наистина, между духовните лица на източните патриархати халкиндийски и иерусалимски училища често са наричат висши учебни заведения, но, както видяхме от програмата и общата постановка, образоването въ тези училища, такива съждения са не повече от плод на доста невъзможено самотворение на представителят на духовната администрация на Изтокъ. Почти всички училища, за които съмечахме, приготвят кандидати главно за висши духовни степени. Шо се отнася до именния духовенство въ източните патриархати, то, по необикновената си многочисленост, въ по-голямата си част е съсъзъм лишен от каквато ли е специална подготовка за служението си, като се задоволява съ прости грамотности. Очевидно е, че не тръбва да търсим тук образци за предстоящата на нас духовно-учебна реформа, а ако се ползваме въ този случай от посочванятията на опита, то само въ отрицателна смисъл.

(Слѣдва).

Константинъ Величковъ

На 2 мартъ България спусна въ гроба единът от своите видни и многогодишни синове. Умрътъше далеч отъ своята родна земя, която той безпрѣдълно обичаше, признательното отечество донесе неговите скъпи останки, за да ги зарови въ земята, радоститъ и скърбите на която той живѣ прѣзъ цѣлата си животъ. Признательниятъ български народъ, въ лицето на своятъ най-видни представители, отдае заслужените почести при погребението на починалия свой многообщачъ синъ. Въ лицето на покойния България губи единъ рѣдъкъ искренитетъ общественъ и политическа дѣлца, единъ горещъ патристъ, единъ пръвокласенъ литераторъ и художникъ, а нашата учаща се младежъ единъ пръвратъ учитель. Надаренъ съ рѣдъкъ поетически талантъ, горещо любящъ своята родина, покойниятъ Величковъ въ изящни литературни творби възпѣлъ, описанъ, нарисувалъ идеалитъ и стремежитъ, страданиета и радоститъ на българския народъ, конто той прѣкара прѣзъ втората половина на миналия вѣкъ. Прѣкараль младинитъ си прѣзъ най-страничнитъ и сѫдбоносни врѣмѧ — възстанията и възметата — покойниятъ възелъ дѣятелно участие въ тая кървава борба, конто го закарва въ турски тѣ зандали; по едно тудо той се спаси отъ бѣсилата, на която увисваша тогава могнобройни родолюбци — мъжчици на нова, свободна България. Тия страшни моменти, тия сѫдбоносни дни, конто прѣкара тогава нашето отечество, покойниятъ възпѣлъ и майсторски описа я въ рѣдъ свои спомени и рядъ хубави пѣсни. Радоститъ на нова, свободна Бъл-

гария бѣха радости и на нейния поетъ-бунтовникъ. Съ една чудна енергия, съ единъ юношески ентузиазъмъ той се залови да работи за доброто на своята освободена родина. Неговата дѣйностъ бѣ повече културна, просветна. Хубавитъ списания „Наука“, „Зора“ и „Христоматия“ са единъ отъ неговите бѣлѣжити литературни творби, на които той е работилъ съ своя другаръ по перо, народния поетъ Ив. Вазовъ. Като министъръ на Нар. просвѣтъ въ тогавашната Изд. Румелия той полагаше немовимъ усилия за напрѣдъка на просвѣтното дѣло въ тая страна. Принуденъ да напусне родината си слѣдъ извѣстните политически събития прѣзъ 1885—86 година, Величковъ дълго време живѣ въ Италия и Цариградъ. Плодъ на тия негови скръбни дни са два перла, два шедьовра въ нашата литература — това са „Писмата“ отъ Римъ“ и „Цариградски консекти“. Слѣдъ завръщането си отново въ своето отечество, той забравя обидите въ скръблението и съ новъ жаръ почва да работи за доброто на България. Неговата дѣйностъ и сега е прѣдимно културно-просвѣтна. Съ единъ беззавтътъ искренитетъ той се впуска да работи за пръсътъ на просвѣтата въ България и последиците отъ неговите гръжи дълго време ще личатъ въ нашето културно-просвѣтително дѣло. И до края на своя животъ той не прѣставаше да работи на нашето литературно поле. Макаръ и сломенъ отъ житейски несгоди и проклети болести, той не напусна перото до по-слѣдно издихание. Въ „Лѣтописи“, послѣдното не-гово списание, той ни даде цѣлни литературни работи. Покойниятъ Величковъ съвръза името си и съ Св. Писание: той прѣвѣде на български Псалмътъ на пророка Давида, който прѣводъ остава тѣтърва да се оцѣни.

Отличиетъ познавачъ на тужди езици, Величковъ ни запозна въ изящни форми съ творенията на най-великите западно-европейски поети. Той ни даде въ единъ безкуризентъ прѣводъ „Ада“ на великия Данте, „Мизантропа“ на Молиера и „Атала“ на Расинъ — двама великанъ на френската литература.

Човѣкъ съ тънко поетическо чувство, похващанъ майсторъ на паящицата словесна форма. Константинъ Величковъ съ единъ отъ творците на новобългарската езикъ. Съ своятъ творения той изглади българския езикъ и го направи годенъ да изразява въ лека и изящна форма най-тѣжните трепетания на човѣшката душа. Като поетъ и художникъ, Константинъ Величковъ е извѣстенъ да едъръ прѣдѣлътъ на своято отечество и неговата елава е слава на българския народъ.

Българската учаща се младежъ изпраща съ горчиви съзъни сън рѣдъкъ учитель. Неговите поетически творби, неговите хубави разкази, неговите поетически прѣводи всѣкога сѫ служили и ще служатъ на нашите учители като пѣчни ръководства при изучаването на българския езикъ. Въ неговите творби, въ неговата искрена обществено-политическа дѣйностъ, конто не е безъ грѣшки, нашата учаща се младежъ вижда единъ горещъ родолюбецъ, единъ пламененъ патристъ, единъ талантливъ изразителъ на народните скърби и желания, единъ съмърт ратникъ на свободата, за която е рискувалъ и благотворно влияние на тая покойникъ сѫ се възпитавали поколения отъ свободна България, Велика е заслугата на покойния въ нашето кул-

турно-просветно дъло и като учиталь, и като литераторъ, и като политически дънецъ.

Благодарното отечество ще въздигне паметник на неговия гробъ. Ала той отдавна си е създадъл единъ въчанъ паметникъ. Това сът неговитъ творбъ, това е неговият животъ. И дълъго се чува българска дума, неговото име нѣма да се забрави. На родна земя ще почиват неговите останки. Да бъде благословена тая земя, която той толкова обичаше и за доброто на която той толкова работи.

П. П. Ц.

Мнѣния и отзиви.

На г. Хр. Върговъ. — Обади се и г. Върговъ на разкритията, които направихме за него въ бр. 7 на „Ц. въстникъ“. Дълъгъ му е отговоръ и пропитъ съ азъчъ. „Лъжи и клевети“ наречи той извадките отъ заявленията, негово и на другаристъ му изъ Киевъ, безъ да се простира въ обяснения. Нашпитъ извадки имаха за цѣль да покажатъ, какво е вършилъ още отъ студентския етълъ „зъ близкия“ си и каква прѣданостъ и загриженостъ къмъ Църквата и пейнитъ институтъ се е мянилъ да проявява. Извадките го рисуваатъ коваренъ, лжливъ, притворенъ и жестокъ. Ние се бѣхме възьдържали да правимъ по това размѣщения, защото желаха сме да чуемъ прѣдварително г. Въргова. И той се изказа, ала по единъ страненъ начинъ. Въгъл отминува извадките и съ една дивна изъврътливостъ, пити: защо Св. Синодъ повървълъ на тѣхното заявление и лишилъ отъ стипендии оклеветватъ имъ другари; и, по-послѣ: защо Св. Синодъ се бѣлъ застѣпилъ прѣдъ Воен. Министерство за назначаването му учиталь въ Воен. училище? — Съ това той се счита омитъ отъ грѣхъ спрямо озложестените си другари. Добра защита, наистина. Въ същодителното и благосклонно относение на Св. Синодъ къмъ него, както и къмъ всички млади, нееформирани още, или несвободни отъ външни или влияния, г. Върговъ дира доказателства за своята чистота тамъ, въ Киевъ, и тукъ.

Като нарича себе си „богоносъ“, г. Върговъ заявила, че не бѣлъ „законоучителъ“ при Воен. училище, а прѣподавателъ по църк. история, психология, логика и етика. „Филоофъ, науки азъ прѣподавамъ, тѣлъ както иска министерството“ (на Н. Просвѣщеніе — въроятно), — казиа г. Върговъ, едно за да се не уличи, че въ лошъ законоучителъ, когато по толковъ въпросъ отъ догматичъ характеръ той се е отклонилъ накъмъ „Нова църква“; и второ, главно, да не би да се помиши, че прѣподаването на филооф. науки става по рѣтографенъ(?) духъ... По тоя начинъ г. Върговъ се огражда отъ дѣй страни. „Не съмъ миселилъ, добави съсънчилъ, че ще има толко грамави хора въ Св. Синодъ, да си позволятъ да дирятъ съмѣтъ на моя наученъ мирогледъ, защото нѣкога съмъ ималъ цащетено или нещастето на бѣда стипендантъ на Св. Синодъ“. — Нека заявили, че ние не сме дирали никакъ съмѣтъ, а сме имали приѣдъ видъ това, което съмъ г. Върговъ и написахъ за себе си: въ „прозбата“ си до Св. Синодъ, вхол. № 4424 отъ 20 окт. 1905 г., той се титулува законоучителъ при Казанл. педаг. училище. Телегра-

мата си до Прѣдѣлателствующия отъ 22/VIII 905 г. по сѫщия въпросъ завършила: „синодаленъ стипендантъ съмъ“. — Читателъ види, че г. Въргонъ не се сърди, да става дума, че е билъ той нѣкога стипендантъ; той и самъ заявява, че е билъ такъъ, стига само да изисква това неговият интересъ. А защото че патемъ епономахме за сѫщото, г. Въргонъ въ своя отговоръ съ пайциничентъ езикъ ни отрица правото за това, като ни навежда „девиза (?) на Христъ“: „което дава лѣзвата рѣка — лесната да не знае.“ Види се, обаче, г. Въргонъ да се усътиль искакъ неприятно изненаданъ, гдѣто е станала дума за неговата стипендия: той се прѣдставя осѣрбенъ, загдѣто сме го нарекли „ненаправенъ дължникъ“. Въ тия дѣй думици се крие обстоятелството, че г. Въргонъ, за да получи стипендията си, далъ въ редовно задължително, за че до 27-та си години възрастъ ще постъпи въ духовно звание; инакъ, ще повърне сумата, дадена му като стипендия. Г. Въргонъ отдавна е мислялъ уговорената възрастъ, ала ип духовно звание прие, ип сумата повърна. При това положение какво ескрѣбително има, ако дължникътъ се нарече „ненаправенъ“? Нека се надѣвъмъ, че на тая ненапрѣзнатъ скоро ще се тури край, за да може и на други нуждащи се да помогне, както се е помогнало г. Въргону.

Въ просбата си до Св. Синодъ г. Върговъ каза: „общъща съмъ на г. Началника на училището, че всѣли педълънъ и праздничнъ денъ ще обръжа проповѣди на юнкеритъ, ердѣ, конто т. г. бѣха забѣзъзани слаби прояви на отрицателното учение“. Въ отговора си къмъ наше същностъ каза: „то покана на началчото азъ самъ държалъ рѣчи на важни дни, но тия рѣчи сѫ били слушани отъ хиляденъ(?) народъ“. Тия извадки издаватъ дѣй изѣца: кога се е касаело да се използува „Св. Синодъ“, казвало се, че ще се държатъ проповѣди всѣли педълънъ и праздничнъ денъ, като „законоучителъ“; когато се касае да чуе широката публика, пише се, че били държани рѣчи на важни дни. Напрасно ни се ватикава, загдѣто не сме пристътували на публичнѣтъ сказки, които г. Върговъ държалъ: писаното отъ него въ е познато. Стойността на рѣчътъ и мѣждруванията на тая прѣподавателъ на философските науки, споредъ „както нека министерството“, вѣро и пригледъ е изнесено въ послѣдния брой на „Ц. въстникъ“. Тѣлъ че, ако рѣчътъ на г. Въргова къмъ юнкеритъ съ въ съгласие съ онова, що пише и говори вънъ отъ В. училище, прѣставлявамъ си, до колко ще отстърни „слабитъ прояви на отрицателното учение“ между тѣхъ. Ако ли г. Въргонъ държи въ училището рѣчи, несъобразни съ онова, що „учи публично“, той ще може достойно да конкурира съ легендарния Тартюфъ.

Като нарича фалшиво положението ни спрѣмъ него, и като искала унѣрвътъ, че началчовето му, което знаело, че той не е „никакъ законоучителъ“, и което го е слушало на десетки публични лекции (морални), щѣло да се изземѣ надъ клеветата ни, — гузно-гузно добави: „Ако пѣкъ побѣрва, има на що да се замислимъ и азъ и Ве. Това ще е дѣло на съдътъ, който ще обясди(?) цѣнностъ на Вашите клевети спрѣмъ мене, съ цѣль да ми се напакости“. — Ние просто недоумѣвамъ, защо г. Върговъ, който увѣрила, че началчовето знаело неговата религиозенъ мирогледъ, допуска, че може то да мѣни мнѣніе и да вземе мѣрки за

етернаннието му. Какво се крие въ тая страхливост — не съмнението ли, че най-сетне и тамъ, въ В. училище, ще се върнат критически надъопова, що говори и пише въ училището и вънъ от него? Па, ако и тамъ стане това, каквото е стапало вредомъ другадѣ, гдѣто са го познали, отгдѣ накадѣ ние сме виновати, та дори и съ сѫдъ ни плаши? — Лоша запитка си прави тоя човѣкъ, който все за Бога и Христъ говори, който се е наел (аквака дързост?) да чете лекции по мораль и който си е помислил, че докрай ще остане неизбѣжана неговата притвореност и фалишество.

По други точки отъ неговия отговоръ ние се отказваме сега да се спирате, защото тъй избѣмъ въръска съ главната цѣлъ. Ние съ факти и думи на г. Въргова изтъкнахме доста религиозно неговата моралност пропретъ, за да се види, колко е смѣшно да лежи скон отъ качествата, потребни за ролята на „реформаторъ“. На края не можемъ да не отбѣжимъ, че за нашата цѣлъ не малко ни спомогна въ случаia самъ г. Върговъ съ своя отговоръ: доказа ни, че наченатото или проявленото въ Киевъ продължава своето развитие къмъ най-злокачествена насока...

X.

КНИЖНИНА.

Служение Богу.

(Изъ живота на руското духовенство)

Отъ С. Лазаревъ.

(Продължение отъ бр. 7)

Иванъ Флегоитович спа тревожно прѣз нощта. Той често се събуждаше отъ душевно вълнение. Нему се присни, че той вече нерѣствува въ Соснниково. Възглася като че ли със силенъ басъ: „благословено царство...“, и самъ се любува, че това излиза красиво. „Далече е отъ мене отецъ Теодоръ“, мисли си той, но наидѣлъ се събужда отъ нѣкаква си караница въ събудната стая. Той се мачи отново да заспи, и бѣгнуванията въ полуслънца отново го прѣнасятъ къмъ отдавнаниетъ бѣзнове. „Аксиньо, аксиньо, аксиньо“, му се изчува и той съзнава, че владиката рѣжкополага за свещеници именно него, Ростиславина.

Отецъ дяконъ стана сутринъ рано. Като се помоли усърдно на Бога въ най-близката църква и като потърси отъ Бога благословение върху предстоящето дѣло, той търгна въ деветъ часа при владиката въ архиперейския домъ въ Михайловския мънастиръ. Той прѣнина архиперейския дворъ доста страхливъ. Тишината и пустинността на двора го смущаваха... На лъво имаше голъма градина, на дясното — храмове. Направо въ дълното на двора се виждаше красавица третаэтажна домъ на владиката съ кубе надъ домашната църква, съ балкони и галерии. Двадесятъ години не е билъ тукъ Ростиславинъ и всичко му се показваше непознато и негостоприемно. Той служи на четвъртия архиерей и не знаеше порядъците на сегашния. Като надви неволното чувство на страхъ, Иванъ Флегоитович при парадните архиперейски врати позвъни. Вратата скоро се отвори. Погледна вратът, стрѣлица съ погледъ фигурана на стоящия и, мълчайки, затвори вратата. Това много замисли Ростиславина и той стоя нѣколко минути прѣдъ

вратата, не знаейки що да прави. Въ туй врѣмѣ отъ съборната църква се приближаваше нѣкаква си духовна особа съ високъ жезълъ, съ нагърденъ кръстъ и калимияка. Отецъ дяконъ страхливо отиде за благословение и почтително, държайки калпака си въ ръка, попита:

— Позволете ми, ваше високопрѣподобие, да узнаю, какъ мога да видя негово прѣсвешенство?

— Въз дяконъ ли сте, — отговори особата: — то заповѣдѣ тука ето подъ арката и тамъ нагорѣ по стълбата. Въ общата приемна ще видите владиката.

— А оттука кадѣ се отива? — попита Ростиславинъ, с очейки на гостоприемната врата.

— Сѫщо при владиката, но тукъ се приематъ само гости, пропонери и перен..., — отговори съновникъ въ ръс и отиде въ гостната врата, а отецъ дяконъ смирено отиде по посочения путь. Прѣдъ него имаше арка и по-нататъкъ се протягаше нѣкакъвъ си тъменъ коридоръ. Ростиславинъ тръгна по него и налѣзе на нѣкакъвъ си заденъ дворъ. Като постъпъ тука и като не видѣ никаква стълба, той се върна назадъ. Тука имаше стълба за горѣ, но търъдъ непарарадна и отецъ дяконъ никакъ не милѣше, че тя води при владиката. Но въ сѫщността така бѣше. Като се изкачи на два дъха и като закрии нѣкадѣ си въ тъмината, Ростиславинъ написа бравата и отвори вратата. Той влѣзе въ приемната за дребната публика. Въ нея нѣмаше никого. Слята бѣше доста сѣнтла, съ съвѣсть таванъ и малки прозорчета. Въ югла имаше соба отъ сини полирани тухли съ букети и разни сценки изъ живота върху всѣка тухла. Особено красави бѣха мгловетъ на собата, изработени съ гърбообразни стълпове съ гроузове. Влизо до вратата се намираще обикновеното жelто ето подпиралки канапе за посѣтителите. Ростиславинъ стоя дълго врѣмѣ до вратата, облѣгъти се ту на единина, ту на другия си кракъ и нерѣшавайки се да пристъпши и да седне. Той плахо се изкашилъ, за да го чунти, но никой не излизаше отъ вѣтринните стани, маляръ и да се чуваха тамъ гласове и етажки. Най-сетне Иванъ Флегоитовичъ се осмѣя да седне. При туй почнаха да дохаждатъ посѣтители, и приемната се посъживи. Между посѣтителите имаше дѣвъ баби-идовици, които момолѣха да бѫдатъ назначени за просфорки, за събърчки помощи за църкви, неотдала съвѣршили семинаристъ и двама селски свещеници отъ далечни краини на епархията. Семинаристът се държеше самоувѣрено и свободно. Той даваше прошение за свещеническо място въ Плеханово и се надѣжаше да го получи. Свещениците бѣха отъ царифранитъ. Единътъ току-що бѣше поиникалъ въ града и назначенъ да служи въ домашната църква, като наказание за пропистване, а другиятъ, съдѣлъ като бѣше на „воденица“ въ мънастира, яви се да проси благословение да си иде въ дома. Поговориха всѣ за своята работа, и врѣмѧто имаша незабѣлъзано. Настана опрѣдѣлната часъ за приемната. Отвориха се вѣтринните врати, изкачили етажника и съ тревожно шушнене прѣдупрѣди: „владиката иде!“ Всички станаха и се изправиха като струна. Въ съѣздната стая се показва владиката. Той бѣше съ жезълъ, въ черно монашеско облѣкло. Посѣтителите направиха единоврѣменно общъ инзъкъ поклонъ, като че ли по говоръ, и отново замръзнаха въ своите упинени пози, плахо

гледайки архипастрия. Той бѣше възлѣпичъкъ, вѣчно мигащъ старецъ. Той се опираше съ ръка върху жезъла; като благославиаше подходящия, той опираше върху кумрука си съ прѣстътла лакъти на другата си ръка, а съ дланъта ѝ прикризишъ очите си, като че ли се плашише отъ съѣтлината.

— Е, е! Какво искашъ, какво искашъ? — зачести владиката, като се приближаваше до семинариста:

Той му подаде прошението си и му доложи:

— Иска ми се да бѫда свещеникъ въ плаковската църква.

Но владиката, видѣше се, имаше за нея свои планове и, като взе бѣрже прошението и като отиваше почнатътъ, каза:

— Да!, — хартията всичко изѣрпя...

Съ свещеницитетъ скоро се сѣвриши. Владиката само ги благослови и каза: „Идѣте, кѫдето трѣбва“. На разплаканинътъ вдовици владиката забѣльза съ неудоволствие: „Не обичамъ сълзътъ, — не обичамъ сълзътъ, — плачете въ дома си..“ Дойде редъ до Ивана Флегопотовичъ, а въ премината вече нѣмаше никого. Владиката дойде при него и го попита: „Какво искашъ?“

— Азъ, тѣй да се каже, съмъ съ молба отъ цѣла енория, — подобострастно проговори диаконътъ.

— Свещеникъ ли, диаконъ ли си?

— Диаконъ, ваше прѣосвещенство. Двайсетъ години служа въ този санъ, очаквайки иерейска благодатъ.

— Съвршивши ли си?

— Да, прѣосвещенѣи.

— Кѫде искашъ?

— Иска ми се, владико, въ моята енорийска църква.

— Мигаръ мѣстото е свободно тамъ? Коя църква?

— Нашата църква е Глѣбовско-Соепиковската. Свещеникътъ Тодоръ Дубравинъ е живъ и държи енорията, но е вече тѣврѣдъ слабъ на всички отношения, много му е трудно, та и енорията не е доволна.

— Отъ що емъ недоволни?

— Говорятъ много: и не е тѣврѧзъ, и служи лошо, и е лихваръ, па, осѣнь туй, и е магъенъ ище...

— Какъ тѣй, какъвъ магъенъ, говорѣ разбрано.

— Вае надъ вода, съевѣрне разпространява. Повече го почитатъ като гадалѣнъ, а не като пастър. Той се опира отдавна и често. Колко хора умѣха безъ покаяніе... Дѣте некръстено умрѣ неогдана — клеветѣше диаконътъ.

— Ами защо мълчи намѣстникътъ? Трѣбвало е отдавна да го сѣмѣятъ.

— Да, ваше прѣосвещенство, намѣстникътъ му е роднина, — и затуй го пази.

— Нека го пази, — глагольно каза владиката: — а ние нѣма да го пазимъ.

— Нише Василевичъ, — продължаваше той, високо викайки отъ вѣтрѣшнитъ стан секретаря си: — що е това? Мигаръ нищо не ви е извѣстно, какъ живѣе отецъ Дубравинъ отъ Сосяково?

— Извѣстно е, даже тѣврѣдъ много, ваше прѣосвещенство, — отговори той, като се поизви на вратата на съѣдната стая. Азъ даже имахъ намѣрение да доложа на ваше прѣосвещенство за него.

— Трѣбва, трѣбва, неотложно трѣбва. Това не бива да се тѣрпи. А ти, отче диаконе, подай прошение за мѣстото му, — пиши, ужъ че, поради прѣстарѣлостта и болезнеността на иерея... и т. н. т. и иди си въ дома, чакай указъ.

Владиката ласкаво благослови диакона и отиде въ стаята си, а Ростиславинъ изкочи отъ приемната, като не се помнѣше отъ радостъ.

— Славно, славно, — повторише той въ ума си: — ще уважа попъ Тодоръ и попадията му... И той, наистина, ги уважи... Той подаде прошение и, слѣдъ едно седмиично стоеене въ града, се завръзя въ дома си.

ХЪЗЪ ВѢСТНИЦІЕ И СПИСАНИЯТА.

Хигиената и поститъ. Има людие, които не се спилятъ да наричатъ поститъ вѣрди за здравето. Споредъ тѣхъ постътъ източавалъ тѣлото, ослабявалъ организма и обесенливалъ човѣцкия духъ. „Хигиената е, — казватъ тѣ, — противъ поститъ“. Хигиена ли е това? Напистана ли хигиената отрича ползата отъ постъ? Прочутъ лѣкарь-хигиенистъ отвързъ отрицателно на тия въпроси. Хигиената прѣпоръжва поститъ, защото тѣ усмиряватъ порочнътъ страсти и наклонности. Поститъ убива и пътекия похотъ. Тѣ събуждатъ и освобождаватъ духа да лети къмъ небесното, вѣчното, духовното.

„Най-новите научни наслѣдствия, — пише едно популарно-медицинско списание, — показватъ, че поститъ съ много добъръ лѣчебенъ методъ. За да се узнае това, правени сѫтъ слѣдните опити. Взели нѣколко птици на еднаква възрастъ и еднакво тегло. Тѣзи птици раздѣлили на двѣ групи. Едната група хранили изобилино и постоянно, а другата оставали да гладуватъ периодически дни, два, три. Въ продължение на 3½ мѣсѣца втората група гладувала 12—17 дни. Тежестта на първата група птици се увеличила 15·5%, а на втората — 21·7%. Всички тия птици били заклани. Изследвали мускулите на втората група птици, които гладували, и памѣрили, че теглото имъ се е увеличилъ отъ нарастване на мускулите. Какъ да се обясни това? Ето какъ. Кога птиците гладуватъ, количеството на водата въ тѣлото имъ се увеличава. Гладнинътъ организъмъ задържа вода въ своятъ органи и тѣкани. Водата се увеличава сѫщо и кога хранили птиците. Това спомагало на тъканите да попълзватъ юдно хранителни частици и да растатъ. Задържаната при гладуването на птиците вода промивала и очищавала всички тѣкани и клетки на тѣлото, разтворяла вредните вещества и ги изхвѣрляла павънъ. Поради едно такова промиване и очищаване за ново погълнатата храна се отваря лесенъ путь да бѫде всмукана и възприета отъ клетките. Слѣдъ поститенето става сѫщото, накъто и подиръ физическа работа: храната се изядда апетитно и възприема добре отъ организма“.

Подобни опити сѫ правени и съ хора. Д-ръ Зеландъ е подложилъ на опитъ себе си. Той страдалъ отъ силно главоболие и меланхолия. Почтениятъ лѣкарь рѣшилъ да гладувва вѣжка седмица по 36 часа. Въ првите двѣ седмици главоболието му като че ли се усилило, но естѣ то попрѣстанало, а слѣдъ половинъ година съвръшнеше изчезнало. Това ще рече, че д-ръ Зеландъ

ландъ съ постъ се е налъкувалъ отъ една болест, която го измъчвала дълги години и противъ които не споматали никакви други лъкарства. Д-ръ Зеландъ бивалъ особено веещъ и болдъ спадъ поста. Тогава духът му се възвръжалъ.

Мнозина учени хора казватъ, че постът тръбва да заематъ място въ терапията. Съ постъ може да се поднови енергията на храненето и работата на нервното-муекулната система.

И тъй, днес науката доказва съ опити това, което народа знае отъ памтищка: ти пръвпоръчва постът, защото усилватъ и занявятъ здравето на човека. Човешкият организъм извлича голема полза не само отъ постната храна, но и отъ пълния постъ 1-2 дни. Като се замъвнатъ периодически месната храна съ постъ, човешкият организъм се освобождава отъ отровните вещества, които се възпроизвеждатъ въ него заедно съ месната храна. Осъщът това, заедно съ постната растителна храна човешкият организъм погълща много соли, необходими за животната му дѣйност, и много лесно възпрепълни органически съединения. Пръвминаването отъ блажна месна храна към постна храна тръбва да става постепенно, за да привикне стомаха на друга работа. Отъ това гледище сирната седмица, призъ която се яде само риба, яйца, млѣко, сирене и масло, отговаря на хигиената.

Така говори хигиената. Постът еж напълно съгласен сънейните искания и правила.

П. К.

»»«

Синодални решения и разпоредби.

Окръжно № 735, 3. III. 1909 г.

Управлението на пенсионите при Министерството на Финансите съ окръжното си отъ 24-и мин. февруари подъ № 1868 съобщава, че удържките 1/12 отъ годишната заплата на назначениетъ за пръв път на служба и 1/24 отъ годишната заплата на повторно назначениетъ следъ единично сечно и по-дълго пръвъкансане ще се правятъ отъ заплатите само на тези за пръв път или повторно назначени лица, които получаватъ повече отъ 1200 л. годишна заплата, съгласно окръжното на Финансовото Министерство № 6211 отъ 21-и юли 1908 год. Отъ заплатите ще на ония за пръв път или повторно назначени лица, които получаватъ годишно до 1200 л. включително, подобни удържки няма да се правятъ. Отъ годишната заплата, обаче, на онзи чиновници и служаци, които за пръв път или повторно съ били назначени на служба пръвъ мин. 1908 г. съ годишна заплата до 1200 лева включително и отъ които не е успяло да се събере цѣлата удържка 1/12 и 1/24 до 1-и януари т. г. ще се продължава да се удържа ежемѣсячно и пръвъ текущата година по 1/12 и 1/24 до окончателното изплащане на дължността.

Като Ви съобщаваме горното разпореждане на Министерството, приканваме Ваше Високопрѣсвещество да изредите за точното му изпълнение отъ страна на поддържателите Вами дължностни лица и учреждения.

»»«

Църковна и обществена лѣтописъ.

Вътръшънъ отдѣлъ.

Архиерейска служба. На 1-то того Синодалниятъ архиерей Негово Високопрѣсвещество св. Доростолски и Червенски митрополитъ г. Василий отслужи Божествена служба въ Дворцовия параклисъ.

Погребението на Константинъ Величковъ. Останките на покойния Величковъ, по решение на правительство, биха докарани на 1-и того въ Столицата. Такъ тъ бѣха изложени за поклонение въ катедралната църква „Св. Крълъ“. За погребението на покойния, което стана на държавни разходи, Министерскиятъ Съветъ издалъ особена програма. На 2-и того, преди да се започне опъллото на покойния, църквата се напълни съ богомолци. Присъствуваха министъръ и бивши министри, дипломатътъ, професорътъ, учителътъ, висшиятъ офицери, мнозина видни граждани и ученици отъ столичните училища. Опъллото се изнесъ отъ Негово Високопрѣсвещество св. Софийскиятъ митрополитъ г. Паргений въ съслужение на цѣлото столично духовенство. Подиръ опъллото г. д-ръ Даневъ, бившиятъ ми-нистъръ и шефъ на прогресивно-либералната партия, държа трогателна рѣчъ, съ която просълъжи очепаленото множество. Саркофага съ тѣлото на покойния се изнесе изъ църквата и се постави въ колесницата. Потегли скърбното шествие между редици многоиздаден народъ, който благоговѣйно отдаваше последна почетъ къмъ останките на скъпия покойникъ. Въ траурното шествие до гробищата взеха участие множество граждани и гражданици. На гробищата, следъ заупокойната молитва, г. Анг. Митовъ, учитель отъ рисувалното училище, съ скърбна изгънка заслуги гъ на покойния къмъ българското изкуство и българската литература. Дъръжа рѣчъ и учителя г. Кертевъ. Особено трогателна бѣ рѣчъ на Негово Благоговѣйност отъ Ап. Георгиевъ. Ти покърти всички присъствувации. „Духът не умира, — завърши Благоговѣйниятъ отъ Ап. Георгиевъ, — духът не се погреба. Погребватъ се само тѣлните останки, а духът живе въ покойнината, въ Бога. Вѣchio ще живѣ духът на Величковъ, вѣечно неговата памет ще ни напътства къмъ добри дѣла, къмъ светли помисли за доброто на родината и народъ. Вѣчна слава на тоя свѣтъ духъ, миръ на тѣлните прахъ!“

Аудиенция. На 3 того, вторникъ, Нейно Величество Царската прие на аудиенция синодалния архиерей Негово Високопрѣсвещество св. Доростолски и Червенски митрополитъ г. Василий, съ когото ти има продължителен разговоръ.

Заминаване. Протосингела на Св. Синодъ, Н. Високопрѣподобие архимандритъ Климентъ, заминава за Царградъ, дѣло ще биде ръкоположенъ въ епископски чинъ. Като се върне оттамъ, Н. Високопрѣподобие ще биде назначенъ управлящъ Ловчанска епархия.

Годишниятъ празникъ въ сиропиталището „Св. Патриций“. На 5-то того, по случај годишнината на сиропиталището „Св. Патриций“, Негово Високопрѣсвещество св. Софийскиятъ митрополитъ г. Паргений отслужи молебенъ въ помѣщението на сиропиталището. На молебена присъствуваха Т. Величества Царь и Царицата, английски дипломатически агентъ и мнозина видни граждани. Подиръ молебна г. Георгиевъ, даде отчетъ за положението на сиропиталището прѣзъ изтеклата година. Тържеството се завърши съ пѣсни и декламации, изпълнени отъ македончестата-сирачета.

Външенъ отдѣлъ.

Римокатолическа църква. (*Статистика за иерархията въ църквата*). Католицката иерархия засема 946 архиепископски и епископски катедри. Отъ тѣхъ 605 катедри сѫ въ Европа, 249 — въ Америка, 40 — въ Азия, 13 — въ Африка и 32 — въ Австралия. Св. колегия на римската църква брои 54 кардинали. Осъщъ архиепископски и епископски катедри, Римокатолическата църква има 12 апостолически легации, 145 апостолически викарнати и 55 апостолически префекти. Титуларни епископи (т. е. епископи на несъществуващи градове) има 456.

Извѣстие.

Книгата „Лѣхова култура на хлѣбнѣтъ растения“ излѣзе отъ печать; тя е складирана у издателя й М. Г. Грековъ въ София, ул. „Св. Кирилъ и Методий“ № 24. Цѣната ѝ е **50 стотинки** и се изпраща срещу 55 ст. пощенски марки. На голѣмѣтъ порожки се прави значителна отстъжка.

1 - 33—5

Обявление.

Настоятелството при църквата Св. Николай въ гр. Тутраканъ извѣстява, че първата енория отъ 350 кѣщи при ежшата църква е вакантна.

Търсятъ се кандидати семинаристи, прѣдполагатъ се и свещеници семинаристи.

Желаещите въ три недѣли срокъ да се явятъ лично, или изпратятъ заявления и документътъ си.

Отъ Църковното настоятелство.

1—31—1

ТАМЯНЪ

мѣстно производство

съ приятъ промтични миризми

и съставъ БЕЗВРЕДЕХЪ за здравето

У добренъ отъ Св. Синодъ за Богослужението и прѣпоръжданъ отъ ежшия съ окръжни: № 360 отъ 20 април 1900 г., № 4825 отъ 12 ноември 1905 год. и № 83 отъ 10 януари 1909 г.

Обрѣщамъ вниманието на тѣхни благоговѣйства, на г. г. пърковнитѣ настоятели и търговци на тамянъ.

Порожкитъ се даватъ до музея при Търгов.-Индустриалната Камара. — Пловдивъ.

2—29—10

Пещерска околийска ливница.

Обявление

№ 2.

Настоятелството на околийската ливница въ гр. Пещера извѣстява на интересувашите се търговци, че обявява търгъ за купуване и доставяне въ гр. Пещера петстотинъ (500) килограма чистъ жълтъ въськъ, безъ никаква смѣсъ, мѣстенъ или анадолски.

Търгътъ ще се произведе въ канцеларията на ливницата на 13 идущия мѣсецъ мартъ, отъ 2 до 5 часа сл. обѣдъ, чрѣзъ малонаддаване.

Желаещите конкуренти трѣбва да се съобразятъ съ чл. 11 отъ закона за общественитетъ прѣдприятия.

За взимане участие въ търга се иска 112 лв. залогъ.

Гр. Пещера, 13 февруари 1909 год.

2—30—2

Отъ настоятелството

Лридворна фабрика на свещенически одежди

На Бр. Н. и С. Заглодини въ Москва.

Имаме грамаденъ изборъ на поне отъ 2000 образци на копринени свещенически одежди, бархетъ, глаzierъ. Образци отъ последния стилъ па галуни, кръстове, баҳрама, плащеници, херугви, одежди прѣтъоми и готови митрополитски, свещенически и дължонски одежди, служби и траури, поясъ, епатрахи, порочи, пабедреници, златни и сребъбрни и пр. и пр.

Нашата материя по своя стилъ и доброкачественостъ съ извѣстни въ всяка крупни търговци въ Русия и Балкански полуостровъ. Цѣната е извѣтна всѣка конкуренция и фабриката е удостоена съ нѣколько височайши и промишлени златни медали награди. За подробностъ напрещамъ мостри.

Кореспонденция на български езикъ.

Адресъ: Москва (Россия), фабриканть

Бр. Н. С. Заглодини, Ул. Николаевская.

Търсятъ се агенти за България.

Обявление

Търси се кандидатъ за свещеникъ въ Попинската енория, Панагюрско. Енорията е състон отъ едното Попинци, което брои 310 кѣши. Кандидатътъ трѣбва да прѣдстававъ документътъ си до 1-и май, т. год.

С. Попинци, Панагюрско.

Църковното настоятелство.

3—23—3

ОТКРИТА ПОДПИСКА

съ януари мѣсница на 1909 г.

на

„СЛАВЯНСКІЯ ИЗВѢСТИЯ“

Журналъ выходитъ восемь разъ въ годъ, въ по съдѣніяхъ числахъ каждого мѣсяца, книжками не менѣе 4 печатныхъ листовъ.

ВЪ ЖУРНАЛЪ ПЕЧАТАЮТСЯ: научно-популярныи статьи по истории, литературѣ, церковной жизни, этнографии славянъ; статьи и извѣстія, касающиця современна политическая и культурная жизни всѣхъ славянскихъ народовъ; письма и корреспонденціи изъ славянскихъ земелѣ-библиографическіе отчеты о выдающихся книгахъ по всѣмъ; вопросамъ славяновѣдѣнія; переводы лучшихъ произведений славянскихъ писателей; отчеты о дѣятельности С.-Петербургскаго Славянскаго благотворительнаго общества и объявленія.

Подписна цена: на годъ съ доставкою и пересылкою заграницу 4. р. Цена на отдѣльную книжку 50 коп.

О всѣхъ новыхъ книгахъ по славяновѣдѣнію, присылаемыхъ въ редакцію, печатаются извѣщенія или помѣщаются рецензіи.

Рускописи съ неоплаченными почтовыми расходами не возвращаются. Комплекти журн. 1904^{1/4}, 1904^{1/2}, 1906, 1907 и 1908 г. высып. за 3 руб.

Всѣ статьи, корреспонденции и всѣ переписка съ редакціей адресуются: С.-Петербургъ, въ редакцію „Славянскія Извѣстія“. Пушкинская, д. 9, кв. 40.

Подписка принимается: въ помѣщеньи Славянскаго благотворительного Общества. СПб. Звенигородская, 24, куда и слѣдуетъ направлять денежную корреспонденцию.

Адресъ Редакціи: С.-Петербургъ, Пушкинская, д. 9, кв. 40.

Редакторъ: В. Н. Кораблевъ.

ОБЯВЛЕНИЕ

№ 809.

Въ Варненската и Прѣславска епархии сѫ вакантни слѣдующите енории:

А. Варненска духовна околия:

1. II Бѣленска селска (часть отъ село Бѣла и още двѣ села)	съ 197 кѫщи и 204 вѣнчила
2. Гоинь-Алжика селска (състояща се отъ три села)	213 " 260 "
3. Климентовска " (състояща се отъ двѣ села)	235 " 270 "
4. Крумовска " (състояща се отъ три села)	275 " 330 "
5. II Каварненска градска (часть отъ Каварна и още петъ села)	315 " 338 "
6. Николаевска селска (състояща се отъ три села)	246 " 333 "
7. Чавушъ-Къйска селска (състояща се отъ двѣ села)	283 " 329 "
8. Ясъбашка селска (състояща се отъ седемъ села)	320 " 342 "
9. Ялъ-Ютъ-Орманска селска (състояща се отъ шестъ села)	154 " 198 "

Б. Добришка духовна околия:

10. Александрийска селска (състояща се отъ шестъ села)	съ 262 кѫщи и 268 вѣнчила
11. Гелинджишка селска (състояща се отъ единадесетъ села)	264 " 372 "
12. Гурковска селска (състояща се отъ десетъ села)	177 " 224 "
13. Карасуларска селска (състояща се отъ петъ села)	215 " 285 "
14. Прѣселенска селска (състояща се отъ десетъ села)	117 " 129 "

В. Промадийска духовна околия:

15. Комаревска селска (състояща се отъ четири села)	съ 224 кѫщи и 308 вѣнчила
16. Ченгенска селека (състояща се отъ три села)	271 " 303 "
17. Кюпрюкъйска селска (състояща се отъ двѣ села)	168 " 172 "

Г. Шуменска духовна околия:

18. II Ески-Джумайска градска (часть отъ града Ески-Джумая)	съ 385 кѫщи и 342 вѣнчила
19. Косовчанска селска (състояща се отъ двѣ села)	170 " 229 "
20. Кюлевчанска селска (състояща се отъ двѣ села)	341 " 477 "
21. Мечикчилерска селска (състояща се отъ петъ села)	150 " 190 "
22. Хасанъ-Факълъйска селска (състояща се отъ четири села)	141 " 184 "

За тѣзи енории се търсятъ свещеници или кандидати за такива: за селскитѣ съ IV-класно образование, а за градскитѣ — съ духовно или свѣршили срѣдно свѣтско учебно заведение.

Интересуващите да се отнесатъ съ заявление, придружено съ нужните документи, до Митрополията.

Гр. Варна, 25 февруари 1909 година.